

ZPRÁVA O ČINNOSTI POLABSKÉHO MUZEA, p. o. ZA ROK 2023

Polabské muzeum

Polabské muzeum
Poděbrady

Polabské národopisné muzeum
Přerov nad Labem

Vlastivědné muzeum
Nymburk

Muzeum Bedřicha Hrozného
Lysá nad Labem

Hrabalova chata
Kersko

Polabské muzeum, příspěvková organizace
Na Dláždění 68
290 01 Poděbrady
IČO: 00069841
www.polabskemuzeum.cz

Úvod

Polabské muzeum, příspěvková organizace, které je od roku 2003 zřizováno Středočeským krajem, spravovalo v roce 2023 svá následující pracoviště:

- **Polabské muzeum Poděbrady** (sídlo a hlavní budova Polabského muzea s přilehlými objekty),
- **Památník krále Jiřího z Poděbrad** (na II. nádvoří poděbradského zámku),
- **Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem**, areál muzea v přírodě,
- **Vlastivědné muzeum Nymburk** (v rekonstrukci) a objekt bývalé židovské synagogy,
- **Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem**,
- **Centrální depozitář Sadská**,
- **Chata Bohumila Hrabala** (rekonstrukce/obnova před zpřístupněním).

Činnost Polabského muzea pro rok 2023 se řídila Plánem činnosti Polabského muzea, který se ve většině plánovaných úkolů dařilo naplňovat. Vedle plánovaných činností vzniknou v průběhu roku k řešení či vykonání další podněty a zadání, ať již souvisejí s běžnou činností a provozem Polabského muzea či jsou zadány ze strany zřizovatele nebo jsou vyvolány jinými okolnostmi, které je nezbytné vyřizovat.

Rok 2023 byl již plně ve znamení bez různých protiepidemických omezení, což se projevilo na neomezování standardizovaných činností Polabského muzea. Tak jako již v roce předchozím, se konaly slavnostní zahájení výstav, přednášky či edukační programy pro školy, ale i koncerty a divadelní vystoupení. Drobný pozůstatek protiepidemických opatření se však částečně drží, a to že někteří badatelé využívají možnost získat některé informace hlavně pomocí elektronické komunikace, což v některých případech je pro odborné pracovníky PM silně zatěžující, neboť musí věnovat více času a energii zpracování potřebných informací a následnému digitalizování dokumentů.

Rok 2023 byl opět ve znamení pokračujících stavebních prací. Stále probíhala rekonstrukce objektu Vlastivědného muzea Nymburk, zahájena v roce 2020. V průběhu stavby se vyskytlo několik komplikací, které mají na prodloužení stavby zásadní vliv. Kromě komplikací vzniklých hned v prvních dvou letech stavby, způsobené nemocí COVID-19, ale také nedostatkem pracovních sil, v důsledku zahájené války na Ukrajině, a následný nárůst cen materiálu, byl jednou z příčin prodloužení stavby. Dalším důvodem bylo, že při rekonstrukčních pracích se objevovaly některé překvapivé skutečnosti na konstrukci objektu, které bylo potřeba postupně řešit úpravami projektu či změnami postupu prací. Veškeré tyto úkony ale musí být náležitě projednány a schváleny, což se v tomto případě též podepisuje na prodloužení stavby. Jedním z mnoha drobných důvodů, ale z našeho pohledu pozitivního, které mají určitý vliv na pomalejší postup rekonstrukčních a stavebních prací je i skutečnost, že v prostorách pod muzeem byly náhodně objeveny unikátní archeologické situace. Jelikož se s tímto objevem nepočítalo, bylo rozhodnuto změnit projekt a z plánovaného technického zázemí objektu se stane jedno z míst expozice, kde budou mít návštěvníci možnost na vlastní oči spatřit pozůstatky domů ze 14.–15. století. Byl předpoklad, že pod plánovanou přístavbou muzea, u severního průčelí domu, budou tyto archeologické situace pokračovat a vznikl plán, že by byly následně zpřístupněny veřejnosti. Bohužel ale následně tento záměr nebyl realizován, neboť by to mělo za následek neúměrné časové zprodloužení, a hlavně neúměrně vysoké náklady na stavbu a do budoucna i provozní komplikace. Ale i přesto bylo nutné v tomto místě archeologický výzkum provést a zadokumentovat archeologické objekty. Současně se ale zjistilo, že je třeba přepracovat projektovou dokumentaci založení přístavby,

neboť archeologický průzkum odhalil skutečnost, že se v místě nachází cca 3 m navážek, které by neumožňovaly provést standardní plánované založení objektu. V posledním čtvrtletí roku 2023 bylo založení objektu zrealizováno a až nastane vhodné klimatické období, bude provedena základová deska. Druhá polovina roku 2023 byla ve znamení konzultací s projektovými manažery RDK, neboť na konec roku 2023 byla i navázána dotace z programu IROP. Proto musel být ujasněn postup a financování celého projektu, aby nedošlo k výraznému krácení alokovaných finančních prostředků na celou akci. Zároveň byla podána i 3. žádost o platbu (ŽOP), která by měla být vyřízena asi začátkem roku 2024.

Od začátku roku 2023 se intenzivně pracovalo také na další významné záležitosti, a to na obnově Hrabalovy chaty v Kersku. V I. čtvrtletí 2023 byl vybrán autor projektu plánované obnovy, Ing. arch. Martin Čtverák, který s týmem spolupracovníků začal připravovat projektovou dokumentaci. Ta vznikla na základě perfektně zpracovaných podkladů seminární práce – Návrh obnovy Hrabalovy chaty studentek Elišky Houdové a Jitky Zemanové z Fakulty architektury ČVUT, z atelieru prof. Václava Girsy. Jejich návrh expozičního řešení vyhrál studentskou soutěž o Cenu Břetislava Štorma. Návrh obnovy obsahuje architektonické, funkční a provozní řešení interiéru chaty Bohumila Hrabala a zahrnuje i úpravu vnější podoby.

Ještě před tím, než mohla být zahájena jakákoliv činnost, bylo nezbytně nutné provést pasport objektu, kompletní geodetické zaměření, změnu v katastru či vyjmutí pozemků pod chatou a kolem chaty z plnění funkce lesa. Tyto úkony si vyžádaly několik měsíců intenzivní činnosti. Mezi tím se ale již rodila projektová dokumentace, a to tak aby, jakmile bude provedena poslední změna v katastru, aby mohla být podána projektová dokumentace k dalšímu řízení dotčeným orgánům. To se povedlo v průběhu září a října 2023 a od 19. 10. 2023 byly zahájeny první práce na objektu Hrabalovy chaty. Postup prací však v průběhu následujících měsíců silně narušovalo mrazivé počasí, sníh či déšť, takže některé plánované kroky musely být posunovány a čekat na příhodné počasí. V rámci rekonstrukce objektu chaty je však příznivé počasí nezbytně nutné pro mnoho stavebních činností, což se projeví na termínu dokončení. Předpokladem, je, že chata bude dokončena a veřejnosti zpřístupněna na jaře 2024.

Třetí stavební akcí zahájenou v roce 2023 je nový vstup do areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem. Tento projekt vznikl jako trojstranná spolupráce, kde na tomto projektu spolupracuje obec Přerov nad Labem, Polabské muzeum a Středočeský kraj. Na základě vzniklého záměru byla vypracována projektová dokumentace objektu nového vstupu, propojeného s objektem ve správě obce – stávající infocentrum, které následně vytvoří jeden celek. Na podzimy byly zbudovány základy a základová deska, následně bude provedena stavba vlastního objektu, aby byl v jaře 2024 předán k užívání.

S výše uvedenými stavebními akcemi (VM Nymburk a Hrabalova chata) velmi úzce souvisí i příprava materiálu, který bude po dokončení staveb v nových expozičních prostorech prezentován. V posledních letech bylo dáno k restaurování množství sbírkových předmětů a v této činnosti bylo pokračováno i v roce 2023. Například byly využity programy Ministerstva kultury ISO II/D, které ze 70 % kryjí náklady na restaurování. Zbývající část je hrazena z prostředků Středočeského kraje. Nejen v roce 2023 byl tento program využit, ale i v listopadu 2023 bylo opět, v rámci programu ISO II/D, požádáno o financování náročného restaurování. Výsledek bude znám na přelomu 2. a 3. čtvrtletí 2024. Vedle restaurování zadaného externím restaurátorem, pokračovalo i restaurování a konzervování

vlastními silami mnoha další sbírkových předmětů, které budou následně vystaveny. Ale neprovádí se restaurování a konzervování jen předmětů do stálých expozic, ale i do krátkodobých výstav, jako bylo například pro potřeby výstavy *Z historie domácích strojků*, kde je ve výstavě prezentováno více jak 200 předmětů.

Než je ale sbírkový předmět předán k samotnému restaurování, předchází tomu ale ještě vlastní badatelská činnost autorů expozic či výstav, kdy je potřeba na základě zpracovaného libreta následná tvorba scénáře, kde jsou podle požadavku daných konkrétním tématem, již vybírány konkrétní sbírkové předměty, které mají za úkol prezentovat dané skutečnosti a souvislosti. Prezentované sbírkové předměty ještě doplňují textové a obrazové informace. Příprava expozic patří k poměrně časově náročným činnostem odborných pracovníků Polabská muzea.

Výše uvedené činnosti si odborní pracovníci napříč celým Polabským muzeem měli možnost zrealizovat při přípravě stálé expozice Městského muzea Sadská, které bylo slavnostně otevřeno 14. 3. 2023. Expozice vznikla za finančního příspěvku města Sadská s tím, že si město bude expozici provozovat samo a Polabské muzeum připraví expozici a zapůjčí sbírkové předměty. A tak se i stalo. Po několik letech tak byla opět obnovena expozice věnovaná dějinám města Sadská.

Ale činnost muzea nereprezentují jen expozice a výstavy, ale také množství doprovodných akcí a programů, které se již v podstatě stávají tradičními.

Období od poloviny května do poloviny června bývá vždy ve znamení Festivalu muzejních nocí. Ani v roce 2023 nezůstalo Polabské muzeum stranou a festivalu se zúčastnilo. V pátek 2. června se uskutečnila 14. muzejní noc v Polabské muzeu Poděbrady, a to ve znamení výstavy věnované Ludvíku Kubovi. Vedle komentované prohlídky výstavy *Ludvík Kuba aneb Neseď na dvou židličkách*, se odehrálo také hudební vystoupení Lidové muziky z Chrastu s pásmem lužických písní. Pro návštěvníky bylo připraveno několik stanovišť, kde si mohli vyzkoušet nejen své vědomostní znalosti, ale i svou zručnost. Součástí muzejní noci v Poděbradách bylo i večerní zpřístupnění Památníku krále Jiřího z Poděbrad, kde měli návštěvníci možnost si vyslechnout komentovanou prohlídku.

Muzejní noc se uskutečnila v Muzeu Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem, a to v sobotu večer 27. 5. 2023. a nesla se v duchu zábavně-vzdělávací soutěže „*S Bedřichem muzeem krok za krokem*“, a to jak ve vnitřních, tak i venkovních prostorách muzea.

Neděle 5. 6. 2023 byla v areálu Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem ve znamení folkloru, neboť se zde odehrála vystoupení folklorních souborů v rámci folklorního festivalu Polabská vonička.

V roce 2023 byla již podruhé, u příležitosti konání akce Hrabalovo Kersko, zpřístupněna chata Bohumila Hrabala v Kersku. Otevřeno bylo v průběhu soboty 20. 5. 2023, kdy si chatu přišlo prohlédnout 568 zájemců. Návštěvníci chaty se mohli seznámit s plánovanou obnovou chaty, která zde byla prezentována na připravených bannerech.

Areál Polabského národopisného muzea Přerov nad Labem se opět stal místem, kde se odehrála dvě představení v rámci Středočeského kulturního léta 2023. První představení proběhlo 24. 6. 2023, a to byla hudební komedie *Figaro* v podání Divadla Antonína Dvořáka Příbram. Představení shlédlo pouze 47 platících diváků a 15 neplatících, což byla poměrně škoda, neboť představení bylo velmi povedené. Druhým divadelním představením, v rámci SKL 2023 bylo v úterý 29. 8. 2023 vystoupení Divadla Bez zábradlí s hrou *Jistě, pane premiére!* Toto představení shlédlo celkem 153 platících diváků a 16 neplatících. Finančně tyto dvě akce v rámci Středočeského kulturního léta 2023 opět zajišťoval Středočeský kraj, a to částkou 184 288,- Kč.

Sobota 20. 8. 2023 byla ve znamení oblíbené akce *Skanzen v pohádkách Zdeňka Trošky*. Setkání s panem režisérem Troškou si nenechalo ujít na 700 návštěvníků. Ti měli možnost se s režisérem

mnoha pohádek natáčených právě v areálu PNM Přerov n. L. vyfotografovat, nechat si jej podepsat a pohovořit. Jako každoročně byl pro zájemce z řad návštěvníků připraven panem režisérem diktát ve staré škole. Děťští návštěvníci, ale nejenom oni, mohli v areálu zkusit zábavný kvíz – poznej pohádku Zdeňka Trošky.

O třetí zářijové sobotě (16. 9.) se v areálu skanzenu a přilehlém okolí v centru obce Přerov nad Labem, odehrávala dožínková slavnost. Ta je již také tradičně pořádána společně s obcí Přerov nad Labem. Na programu nechyběla vystoupení hudební a taneční, a to jak folklórní, tak vystoupení hudebního dechového souboru Švitorka, hlavním vyvrcholením programu byl samozřejmě dožínkový průvod po areálu skanzenu. Součástí byla veřejná soutěž Polabský bochník a rohlík. Celodenní akce se zúčastnilo téměř 500 návštěvníků.

Ve spolupráci s Kulturním centrem Poděbrady a městem Poděbrady se uskutečnily v Poděbradech Dny evropského kulturního dědictví, a to o víkendu 9. a 10. září, ale již den předem, 8. 9. byla v Polabském muzeu zahájena, k této události připravená, výstava sádrových karikatur francouzského sochaře J. P. Dantana. Dny evropského dědictví měli v roce 2023 slavnostní národní zahájení právě v Poděbradech. Pro návštěvníky Polabského muzea Poděbrady a Památníku krále Jiřího z Poděbrad bylo při této příležitosti vstupné do našich expozic za symbolickou 1,- Kč. Další vstup za 1,- Kč byl návštěvníkům expozic a výstav Polabského muzea umožněn 28. 10. 2023 v rámci Dne Středočeského kraje.

Doprovodný program výstavy *Lidové Vánoce v Polabí* v areálu PNM Přerov nad Labem byl zpestřen, nejen pro dětské návštěvníky, o víkendu 2. a 3. 12. Mikulášským průvodem, ale také v neděli 3. 12. 2023 vystoupení hudební skupiny Querela s pásmem svátečních písní z nejrůznějších koutů světa napříč staletími. O další hudební vystoupení se v PNM v neděli 10. 12. 2023 postaral svým pásmem adventních koncertů folklórní soubor Malá česká muzika Jiřího Pospíšila. Obě hudební vystoupení se setkala s velmi výrazným zájmem návštěvníků.

Předvánoční čas byl pro zájemce zpestřen i *Adventním koncertem* klavíristů Pavla Vondráčka, Lenky Grešové a jejich hostů, kteří vystoupili v Polabském muzeu Poděbrady ve čtvrtek 14. 12. 2023. Tento večerní koncert si do muzea přišlo vychutnat více než tři desítky posluchačů (kapacita sálu je omezena).

V rámci probíhající výstavy výtvarných prací studentů SŠD Lysá nad Labem, *(po)CITY*, v Muzeu Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem, se ve dnech 15. a 16. 6. 2023 uskutečnily workshopy pro školy – komentovaná prohlídka výstavy s doprovodným programem pro žáky.

Pro zájemce o klasickou hudbu, a nejen pro ně, se 11. 9. 2023 ve venkovních prostorách Muzea Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem uskutečnil koncert Lukáše Sommera (kytara) a Jana Mikuláška (cimbál), na který přišlo 68 posluchačů.

Polabské muzeum v Poděbradech se stalo opět pravidelným místem setkávání Přírodovědného klubu Polabí. Stálým bodem programu jejich setkání jsou zajímavé přednášky s přírodovědnou tematikou, jak členů klubu, tak i dalších příznivců. Klubová setkání se v muzeu konají zpravidla v období říjen–duben či květen, a v dalších měsících je zpravidla setkání v přírodě, na některé zajímavé lokality.

Hospodaření Polabského muzea 2023

Provozní příspěvek Polabského muzea od zřizovatele, Středočeského kraje, byl v roce 2023 ve výši **21 986 963,50 Kč**, na energie **982 126,00 Kč** a odpisy transferů za rok 2023 činily **152 338,11 Kč**. Celkové náklady v roce 2023 činily **29 206 082,91 Kč**, což je o 6,1 % více oproti plánu na rok 2023.

Celkové výnosy v roce 2023 dosáhly **29 948 655,94 Kč**, což je o 8,7 % více než původně plánované celkové výnosy. V roce 2023 Polabské muzeum dosáhlo kladného hospodářského výsledku z hlavní činnosti ve výši **742 573,03 Kč**. Kladného hospodářského výsledku bylo dosaženo z důvodu získání dotace z programu IROP na restaurování a vybavení expozic VM Nymburk (faktury, které již byly proplaceny v letech minulých), čerpání rozvojových projektů na akce PM, příspěvku na spotřebu energií, získání dotace od Ministerstva kultury (ISO II/D) na restaurování sbírek a nákup zvlhčovačů (ve výši 119 000,00 Kč) a z příjmů z návštěvnosti (3 587,81 tis. Kč – vstupné) a prodeje zboží (807,26 tis Kč – suvenýry a publikace). Zapojením rezervního fondu na mimořádnou opravu a výměnu dveří v objektu klášter. Příspěvek Polabského muzea vzešlý z hlavní činnosti organizace, byl ve výši **4 774,62** tis. Kč.

Organizační záležitosti

V pracovním poměru bylo v Polabském muzeu v roce 2023 celkem zaměstnáno na 38 osob, tj. na přepočtené úvazky 30,45 osob. V Polabském muzeu pracovalo celkem 13 odborných pracovníků.

Stálé expozice

Ve čtyřech muzejních pracovištích (Polabské muzeum Poděbrady, Památník krále Jiřího z Poděbrad, Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem, Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem) bylo návštěvníkům v roce 2023 k dispozici celkem 6 stálých expozic. Některé expozice jsou však tvořeny zpravidla z několika na sebe navazujících částí, které se v mnoha ohledech doplňují. Příkladem je expozice v PNM Přerov nad Labem, která se skládá z mnoha dílčích částí, a to jak interiérových, tak i exteriérových expozic, tvořících jeden celek s názvem *Život lidu na polabské vesnici od poloviny 18. do poloviny 20. století*.

Veřejnosti byla 14. 3. 2023 zpřístupněna stálá expozice Městského muzea Sadská, která je od té doby spravována Kulturním a informačním centrem Sadská. Polabské muzeum zrealizovalo celou expozici a zapůjčilo vystavené sbírkové předměty do expozice. Finančně zajistilo město Sadská.

Rok 2023 byl též ve znamení postupných přípravných prací na stálé expozice Vlastivědného muzea Nymburk a též na přípravě expozičního využití a provozního modelu chaty B. Hrabala v Kersku.

Výstavy Polabského muzea v roce 2023

V průběhu roku 2023 bylo pro návštěvníky, na 3 pracovištích Polabského muzea – Poděbrady, Přerov n. L. a Lysá n. L., připraveno celkem 16 krátkodobých výstav a další 3 výstavy ještě začátkem roku pokračovaly z roku předchozího, interaktivní výstava Ptáci je prozatím prodloužena na neurčito. Z tohoto celku 16 výstav bylo 7 vlastních vytvořených výstav a 9 výstav bylo převzato – zapůjčeno od jiných subjektů či autorů a z nich 2 vytvořeny ve spoluautorství PM. Jedna výstava, cesty Jiřího Menzela, byla venkovní, realizovaná v Parku Pod hradbami v Nymburce.

Nejvíce navštívenou, jak již bývá tradicí, byla opět vánoční výstava v PNM Přerov n. L. – *Lidové Vánoce v Polabí* a následovaná výstavou *Jaro na vsi*. Svůj okruh zájemců si našla i výstava věnovaná významnému poděbradskému rodákovi, malíři a etnomuzikologovi Ludvíku Kubovi, k jeho 160. výročí narození. Po svém skončení (31. 1. 2023) byla úspěšná výstava *Světlo a svítidla* zapůjčena do Regionálního muzea v Kolíně, kde byla prezentována od března 2023 do začátku roku 2024.

Ve spolupráci Polabského muzea, Středočeského kraje, města Nymburk a společností MEDIALOGUE byla realizována venkovní výstava *Rozmarné cesty Jiřího Menzela*. Byla k vidění v Nymburce v Parku Pod hradbami v termínu 19. 5.–13. 6. 2023, a to u příležitosti probíhající akce Hrabalovo Kersko. K tématu B. Hrabala byla také u příležitosti akce XXIV. Hrabalovo Kersko prezentována výstava o životě a díle B. Hrabala, a to přímo v místě konání akce v Lesním ateliéru Kuba v Kersku.

Polabské muzeum Poděbrady

dlouhodobá interaktivní výstava: Karel Svoboda: Ptáci
do 31. 01. 2023: Světlo a svítidla – kapitoly z historie svícení
10. 01. – 02. 04. 2023: Roman Zuzák – Ostrov ohně a ledu
31. 01. – 02. 04. 2023: OKA MŽIK – divadelní festival očima Adély Fialové
18. 04. – 31. 10. 2023 : Ludvík Kuba aneb Neseď na dvou židličkách
21. 04. – 31. 07. 2023: S poezií je život bohatější
09. 09. 2023 – 31. 01. 2024: Jean Pierre Dantan - Dantanorama
24. 11. 2023 – 31. 03. 2024: Svatí Mistra Theodorica a Mistra Třeboňského oltáře – v kopiích malíře Ladislava Čáslavského z Nepomuku
12. 12. 2023 – 30. 09. 2024: Z historie domácích strojků

Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem

17. 03. – 16. 04. 2023: Jaro na vsi
17. 03. – 31. 10. 2023: Ve škole našich babiček
17. 03. – 31. 10. 2023: Petra Tesařová – Toulky polabskou přírodou
04. 05. – 31. 10. 2023: Jana Hrabětová – Půvab mizejících lidových staveb
17. 11. – 30. 12. 2023: Lidové Vánoce v Polabí

Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem

do 14. 01. 2023: Paličkovaná krajka – Helena Kubíková
26. 01. – 16. 03. 2023: Jana Dörflová – INSPIRACE
24. 03. – 13. 05. 2023: 25 let tvorby Petra Gregora – obrazy vyšívané jehlou
25. 05. – 22. 06. 2023: (po)CITY – výstavy prací studentů SŠD Lysá nad Labem
18. 07. – 31. 08. 2023: HRÁTKY S PÍSMEM Karla Janouška (1933–2017)
14. 09. – 25. 11. 2023: Kdo maluje, (se) nezlobí – Hana Fialová a Zuzana Birndtová

Výstavy nejsou prezentovány jen v prostorech Polabského muzea, ale v několika případech se výstavy, vytvořené pracovníky Polabského muzea, uskutečnily i mimo výstavní prostory Polabského muzea:

20. 5. 2023: Mimořádné otevření chaty u příležitosti XXIV. ročníku Hrabalova Kerska – prezentace budoucí podoby chaty v rámci její obnovy
20. 5. 2023: *Spisovatel Bohumil Hrabal* – u příležitosti XXIV. ročníku Hrabalova Kerska, Ateliér Kuba, Kersko,
22. 9. – 24. 9. 2023: *MUDr. Lípa Bey, Velká Válka*. Výstava byla součástí „Parního víkendu“ v Městci Králové a navštívilo ji cca 400 osob. Doprovodný program: Ze života města za války – pro žáky ZŠ (25. 9., zúčastnilo se cca 140 žáků).
26. 8. 2023: *Z dějin obce Všechlapy* – prezentace prehistorie obce, archeologických výzkumů a nálezů z katastru Všechlapy. Výstava byla součástí oslav 1. písemné zmínky o obci. Místo konání Obecní úřad Všechlapy. Výstavu a přednášku navštívilo asi 150 osob.

Návštěvnost

Ze statistiky návštěvnosti vyplývá, že se opět začíná zvyšovat návštěvnost muzejních expozic, někde se již dá srovnat s předcovidovým obdobím, jinde zatím je návštěvnost na nižších počtech návštěvníků. Ze statistiky je patrné, že expozice, výstavy a doprovodné akce konané v prostorách Polabského muzea navštívilo v roce 2023 celkem **50 106** osob (nárůst o 1 199 osob proti roku 2022). Z toho bylo platících **44 237** (o 1 312 více než v roce 2022) a **5 869** osob zdarma (zpravidla děti předškolního věku, návštěvníci s volným vstupem). Do této statistiky ale není započítána návštěvnost chaty Bohumila Hrabala v Kersku, která byla veřejnosti v roce 2023 mimořádně zpřístupněna pouze jednou, a to u příležitosti akce XXIV. Hrabalovo Kersko, kdy do chaty se přišlo podívat **568** osob.

Nárůst byl zaznamenán u návštěvnosti PNM Přerov nad Labem, kam přišlo o více jak 2 220 platících návštěvníků více než v roce předešlém. Ostatní muzejní pracoviště zaznamenala stejnou (Památník krále Jiřího) nebo nižší návštěvnost (Muzeum B. Hrozného Lysá n. L. či Polabské muzeum v Poděbradech).

Tabulka návštěvnosti Polabského muzea v roce 2023

2023	Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem		Polabské muzeum Poděbrady		Památník krále Jiřího z Poděbrad		Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem		Celkem
	Platící	Zdarma	Platící	Zdarma	Platící	Zdarma	Platící	Zdarma	
leden	0	0	172	52	0	0	90	48	362
únor	0	0	194	13	0	0	67	3	277
březen	2826	343	363	35	229	6	37	29	3868
duben	5821	965	327	43	1050	31	58	8	8303
květen	2122	260	307	23	1092	50	155	79	4088
červen	1923	444	411	11	1083	36	145	27	4080
červenec	2114	297	399	87	1731	66	60	37	4791
srpen	2129	413	384	58	1492	68	85	7	4636
září	1669	437	616	81	1691	49	85	46	4674
říjen	1292	93	431	31	1057	20	106	11	3041
listopad	1754	278	204	19	488	22	59	4	2828
prosinec	7564	1221	294	15			61	3	9158
celkem	29 214	4 751	4 102	468	9913	348	1 008	302	50 106
Celkem	33 965		4 570		10 261		1 310		

Rozložení skupin návštěvníků dle výše zaplaceného vstupného – v roce 2023 byl zaznamenán drobný nárůst v segmentu dospělých osob a seniorů, ale i opět začíná přibývat segment návštěvníků „školní skupiny“.

2023	Dospělí plné vstupné	Děti školáci snížené vstupné	Studenti snížené vstupné	Seniori snížené vstupné	Rodinné snížené vstupné	Školní skupiny snížené vstupné	Ostatní skupiny snížené vstupné	Vstup 1,- Kč	ZTP	Celkem Platících	Celkem Zdarma	Celkem
Celkem	19 975	6 794	1 515	9 022	1 226	3 467	179	1 799	260	44 237	5 869	50 106

Přednášková činnost a lektorské a doprovodné programy

Kromě standardní prohlídky expozic, Polabské muzeum nabízí i komentované prohlídky či edukační programy pro žáky různých stupňů škol. Pro širokou veřejnost to jsou přednášky, a to jak v objektech Polabského muzea, tak i v přírodě, nebo ve spolupráci s jinými organizátory na jiných místech nymburského okresu.

Zpravidla pro žáky základních a středních škol bylo v roce 2023 provedeno 15 výkladů v expozicích pro celkem 333 posluchačů. Edukačních programů pro žáky v expozici nebo k výstavě se uskutečnilo 25 pro 483 žáků. A dále byly předneseny 3 přednášky přímo ve školách pro 85 žáků. V rámci probíhající vánoční výstavy v areálu PNM Přerov nad Labem, *Lidové Vánoce v Polabí*, byly opět připraveny rukodělné dílničky pro děti ze školních skupin, kterých se zúčastnilo na 500 dětí. V letě byl v PNM pro děti z příměstského tábora připraven a realizován lektorský program *Sešij si svůj sešit*, a to v rámci výstavy *Ve škole našich*. Na výše uvedených přednáškových a edukačních činnostech se podíleli RNDr. Martin Šandera, Ph.D., PhDr. Pavel Fojtík, Mgr. Tereza Machová, MgA. Alena Šeberlová, Mgr. Hana Šebestová, Ondřej Rašín, Mgr. Andrej Lamprecht, PhDr. Hana Šídová.

Jako každoročně připravil přírodovědec PM (RNDr. Martin Šandera, Ph.D.) 2 exkurze v přírodě – Jizbický písák, exkurze v mokřadu (Jizbice) a Žabí kvákání Hrabanov (Hrabanovka černava, Lysá nad Labem), kterých se zúčastnilo na 47 zájemců o přírodu daného regionu.

Polabské muzeum se v roce 2023 zapojilo do celorepublikově pořádaných archeologických akcí, a to dvěma akcemi v rámci archeologického léta, kdy se uskutečnila, pod vedením archeologů PM (Mgr. Andrej Lamprecht, Mgr. Tereza Machová) vycházka po archeologických lokalitách přímo v Nymburce a kterých se zúčastnilo 42 zájemců. Další akcí, tentokrát pod střechem Polabského muzea Poděbrady, byl Den archeologie 21.10. 2023.

Vedle programů a přednášek či výkladů v expozicích pro školní mládež bylo v Polabském muzeu uspořádáno 8 přednášek pro veřejnost (6 v Poděbradech – MgA. Alena Šeberlová, PhDr. Jana Hrabětová, Mgr. Veronika Liptáková, Mgr. Ondřej Šmíd (externí přednášející) a 2 Lysá n. L. – Ondřej Rašín) pro celkem 170 posluchačů. Kromě přednášek v prostorách muzea, byli odborní pracovníci Polabského muzea (PhDr. Jana Hrabětová, PhDr. Pavel Fojtík, Ondřej Rašín, Mgr. Veronika Liptáková, RNDr. Martin Šandera, Ph.D.) požádáni o přednášky mimo Polabské muzeum, které byly pro veřejnost pořádány jinými organizátory – obcemi či městy, kluby seniorů, akademie III. věku apod. Takto bylo předneseno na 39 přednášek pro minimálně 1 004 posluchačů (zde není evidence kompletní a přesná).

Pro zájemce z řad návštěvníků, hlavně pro rodiče s dětmi či individuální návštěvníky, je ke zpestření prohlídky muzea v přírodě (PNM), a to již od roku 2021, zvláště v letních měsících, k dispozici jednoduchá kvízová hra „*Od chalupy k chalupě...*“. V průběhu velikonoční výstavy, *Jaro na vsi*, byly k dispozici pro dětské návštěvníky hrací listy k této výstavě a v průběhu vánoční výstavy, *Lidové Vánoce v Polabí*, měli dětské návštěvníci možnost vyzkoušet zábavnou hru „*Vánoce ve skanzenu vesele a hravě*“ – k dispozici opět hrací list.

V předvánočním období (26. 11.) byl připraven ve skanzenu workshop, věnovaný vázání adventních věnců, kterého se zúčastnilo na 2 desítky zájemců z řad veřejnosti.

V březnu 2023 byla již po druhé uspořádána úspěšná akce *Výprodej zatracených knih*, zaměřena na prodej starších publikací, které v minulosti Polabské muzeum vydalo a jež jsou běžně zájemci přehlíženy.

Badatelská služba

Polabské muzeum je místem, které slouží i jako zdroj informací řadě badatelů, kde je poskytována badatelská služba, která patří mj. ke standardizovaným službám muzea. Poskytování badatelských služeb, vyřizování badatelských dotazů, a to jak z řad laické, tak i odborné veřejnosti, se řadí k úkonům vykonávaných odbornými pracovníky Polabského muzea. Nejčastěji jsou pro badatelské dotazy využívány informace uložené ve sbírce písemností jednotlivých pracovišť Polabského muzea. Prezenčně bádalo v Polabském muzeu v roce 2023 celkem 81 badatelů (zaznamenán výrazný nárůst) a dále bylo na základě písemného (e-mailového) požadavku vyřízeno na 348 (zaznamenám opět výrazný nárůst) badatelských písemných dotazů a konzultací na různá odborná témata.

Odborné konference a semináře

Podle nabídek a zájmu se kolegové v roce 2023 zúčastňovali následujících setkání, workshopů či školení:

Mgr. Tereza Machová:

- 02. – 03. 02. 2023: Škola archeometrie Olomouc
- 01. 03. 2023: Seminář Možnosti předávání archeologických nálezů, pořadatel AMG
- 12. – 14. 09. 2023: Účast na konferenci konzervátorů-restaurátorů

Mgr. Veronika Liptáková Korčáková:

- 26. 01. 2023: 10 slohů architektury v Kutné Hoře, Klasicismus Kačina

František Sýkora:

- 12. 09. – 14. 09. 2023: Konference Konzervátorů-restaurátorů, Zlín

RNDr. Martin Šandera, Ph.D.:

- 12. 04. 2023: Odborný seminář o želvě bahenní, ZOO Dvůr Králové nad Labem

PhDr. Helena Lipavská

- 3x 2023: on-line jednání Komise historiků AMG

PhDr. Hana Šídová:

- 30. 01. a 27. 02. 2023: Seminář pro muzejní edukátory - Velvary
- 20. 04. 2023: Workshop Pysanky – zdobení velikonočních kraslic voskovou batikou podle tradičních ukrajinských předloh
- 17. 10. 2023: Seminář na téma: Využití artefietiky v muzejní praxi - Velvary

PhDr. Jan Vinduška

- 04. 08. 2023: Kurz: Share Point, One Drive, Teams – SK
- 04. 09. 2023 Workshop – Veřejné zakázky malého rozsahu – SK
- 11. 09. 2023: Veřejné zakázky – aktuální novela a nová krajská směrnice– VISK
- 30. 10. 2023: Hospodaření s majetkem – platná legislativa a krajská směrnice – VISK

Kromě výše uvedeného byl v posledním čtvrtletí roku pro zaměstnance PM přepraven cyklus školení na téma Microsoft365, které ho se účastnili zaměstnanci PM, kteří pracují s tímto kancelářským balíkem. Kromě teoretické části byla i velká časová dotace na praktické ukázky a činnosti.

Ediční činnost

Výkonný redaktor Vlastivědného zpravodaje Polabí, RNDr. Martin Šandera, Ph.D., stále shromažďoval a redakčně upravoval články pro připravované číslo *Vlastivědného zpravodaje Polabí 50/2019*. Na podporu výstav *Jaro na vsi* a *Lidové Vánoce v Polabí* vydalo Polabské muzeum informační letáčky, které doplňovaly informacemi plakátovací kampaň. Vydány byly opět DL letáčky propagující pracoviště Polabského muzea a *Kalendárium akcí* v PNM Přerov n. L.

V průběhu roku probíhala též spolupráce s vydavateli městských zpravodajů a regionálních tiskovin, kam odborní pracovníci posílali své texty věnované jednak událostem z historie či aktuálním výstavám.

Propagační činnost

Významnými komunikačními nástroji jsou stále sílí sociální sítě. Polabské muzeum již několik let využívá hlavně facebookové profily jednotlivých pracovišť ([Polabské muzeum](#), [Památník krále Jiřího](#), [Polabské národopisné muzeum Přerov nad Labem](#), [Muzeum Bedřicha Hrozného Lysá nad Labem](#), [Vlastivědné muzeum Nymburk](#) a nově od podzimu 2023 účet [Hrabalova chata](#)). Aktuálně jsou k dispozici 2 účty na Instagramu (@polabskemuzeum a @hrabalovachata) a jeden účet na síti X (dříve Twitteru) (@polabskemuzeum). Cílem, který se snažíme naplňovat, je pravidelné zveřejňování zajímavostí nejen související s aktuální činností muzea, ale i střípky z minulosti, které mají mnohdy zajímavý dosah. Přípravení tohoto obsahu však předchází badatelská činnost knihovnice Mgr. H. Šebestové, která tak připravuje kalendář události ke zveřejnění na sociálních sítích.

Základním informačním zdrojem pro prezentaci aktuálních výstav a dalších zajímavostí či sdělování důležitých informací jsou webové stránky Polabského muzea (www.polabskemuzeum.cz), které v roce 2023 (od 1.4. do 31.12.2023), dle analýzy statistiky, využilo celkem 116 469 uživatelů. Statistika za 1. čtvrtletí není k dispozici z důvodu změny analytického nástroje.

Vedle on-line inzerce probíhá i propagace formou výlepové služby, kde se informace o výstavách mohli zájemci dozvědět z plakátů na výlepových plochách. Zároveň je při propagaci významných akcí, jako byly zvykoslovné výstavy *Jaro na vsi* a *Lidové Vánoce v Polabí* v Polabském národopisném muzeu Přerov nad Labem, využita možnost prezentace za pomoci tzv. citilightů na několika vybraných místech v Praze, doplněných o DL letáčky umístěné na několika desítkách distribučních míst nejen v Praze, ale i ve Středočeském kraji. Obě výstavy byly i podpořeny on-line cílenou reklamou. Způsob této formy propagace je hodnocen následně velmi pozitivně, což se i promítá do zvýšené návštěvnosti.

Významnou roli v propagaci činnosti muzea mají, i díky svému dosahu, informace uvedené ve sdělovacích prostředcích, jako je televize a rozhlas/soukromá rádia, které se týkají jak významných událostí, tak aktuálního muzejního dění. V rámci natočených a odvysílaných reportáží či pořadů (a to i reprízovaných), se následně projevuje i nárůstu zájmu návštěvníků o naše muzejní expozice či akce. V průběhu roku byly natočeny a odvysílány následující reportáže, ve kterých vystupovali zaměstnanci Polabského muzea:

PhDr. Jan Vinduška:

- 16. 03. 2023 v 11:15: - telefonický vstup do vysílání Českého rozhlasu Region ve – téma Jaro na vsi
- 05. 04. 2023: Pořad Sama doma – téma – Jaro na vsi a Hrabalova chata
- 03. 05. 2023: Frekvence1 – podcast o Kersku, <https://www.frekvence1.cz/vylety/vylety-stredocesky-kraj/jana-a-mikesch-na-cestach-po-stopach-bohumila-hrabala-az-do-slavne-hospody.shtml>

14. 05. 2023 v 9:30: reportáž TV Nova – přímý vstup – Hrabalova chata
20. 05. 2023 v 8:50: rozhovor po telefonu do vysílání ČT – pozvánka na Hrabalovo Kersko
02. 11. 2023: Krajánek Radia Blaník – Polabské muzeum Poděbrady a chata Bohumila Hrabala
10. 12. 2023: Polopate (ČT) – Advent – doba zvyků, tradic a příprav
(<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10658625776-polopate/223562220400036/cast/1016187/>)
19. 12. 2023 v 18:30: ČRo Region – K věci – živé vysílání, téma: Polabské muzeu, vánoční výstava a Hrabalova chata

RNDr. Martina Šandera, Ph.D.:

21. 10. 2023 Český rozhlas, Rádio Junior – rozhovor na téma Mokřady

PhDr. Pavel Fojtík:

05. 04. 2023: Kersko natáčení s Českým rozhlasem – slavné vily českých spisovatelů
(<https://vltava.rozhlas.cz/jak-vypada-chata-bohumila-hrabala-nebo-dvojvila-bratri-capku-vydejte-se-s-nami-8911866>)
23. 06. 2023: natáčení reportáže do pořadu Toulavá kamera – Sadská – vysíláno 22. říjen 2023
(<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1126666764-toulava-kamera/223562221500041/cast/1006829/>)

Další informace o výstavách a expozicích Polabského muzea byly zveřejněny formou novinových článků a informací v regionálním tisku (Nymburský zpravodaj, Lyské listy, Nymburský deník, Noviny pro Poděbrady či Zpravodaj MÚ Poděbrady).

V průběhu roku 2023 v areálu PNM Přerov nad Labem opět probíhalo natáčení některých reportáží do pořadu Vychytávky Ládi Hrušky, které se stávají i potenciální reklamou zvoucí k návštěvě muzea v přírodě a jsou i určitým zdrojem financování za pronájem prostor.

Pro návštěvníky, kteří rádi využívají i mobilní technologie byly v průběhu roku pro ně zpřístupněny 2 novinky, obě ve skanzenu. Ve spolupráci se ZŠ Přerov nad Labem, kdy ze strany PNM (PhDr. H. Šídová) byly poskytnuty odborné konzultace k tématu, byla návštěvníkům v letních měsících dána k dispozici mobilní úniková vědomostní hra, jež se odehrává přímo v areálu skanzenu. Pro zájemce o tuto hru je aplikace ke stažení v pokladně PNM.

Druhým počinem bylo vydání aktualizovaného mobilního průvodce po skanzenu, a to nově v rámci aplikace SmartGuide. Průvodce je jednak v textové podobě v jazykových mutacích, stejně tak i v audio, ale navíc je doplněn krátkými videi o jednotlivých zastaveních v areálu skanzenu.

V závěru roku byla zahájena i příprava podkladů a výběr dodavatele na aplikaci, která seznámí návštěvníky Hrabalovy chaty se zajímavými místy na pozemku chaty. Též byly zahájeny práce na podkladech pro aplikaci, která povede zájemce po Hrabalových stopách z Nymburka do Kerska, Tyto aplikace by měli být spuštěny s největší pravděpodobností na jaře 2024.

Mezi propagační aktivitu Polabského muzea lze zařadit i navázání spolupráce se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých, kdy došlo, na základě hodnotící návštěvy Polabského muzea, k úpravě některých drobných detailů, které nevidomým a slabozrakým návštěvníkům zlepší

prostorovou orientaci po expozici a zázemí, včetně úpravy informací u hmatových expozic. Spolupráce v této oblasti pokračuje se zaměřením na další činnosti.

Práce se sbírkami a odborná činnost

Polabské muzeum spravuje rozsáhlý sbírkový fond pod názvem Sbírka Polabského muzea, která čítá více než 150 000 evidenčních čísel zapsaných v Centrální evidenci sbírek (CES) vedenou Ministerstvem kultury. Sbírka PM je zapsána v Centrální evidenci sbírek pod číslem: MPB/002-05-13/243002. Vlastníkem Sbírkou Polabského muzea je Středočeský kraj, zřizovatel Polabského muzea a Polabské muzeum je správcem této Sbírkou.

Sbírka Polabského muzea se skládá z následujících podsbírek:

- Geologická
- Botanická
- Zoologická
- Archeologická (prehistorie)
- Historická
- Numismatická
- Etnografická
- Výtvarné umění
- Knihy
- Další – Kabinet L. Kuby
- Jiná – Muzeum Královéměstecka
- Jiná – Muzeum B. Hrozného Lysá nad Labem
- Jiná – Městské muzeum v Sadské
- Jiná – Vlastivědné muzeum Nymburk

Činnost odborných pracovníků Polabského muzea je poměrně široká, a to s ohledem na celkové aktivity Polabského muzea, které někdy naráží na dané kapacitní možnosti. Vedle správy sbírkového fondu, což je jedna ze základních činností Polabského muzea, odborní pracovníci věnovali svůj pracovní čas přípravám expozic (Sadská, Nymburk, chata Hrabal) a výstav, badatelským dotazům, edukaci a komentovaným přednáškám nejen pro školy, přednáškové činnosti, badatelské službě pro odbornou a laickou veřejnost a mnoha dalším blíže nespecifikovaných činnostem, které je potřeba vykonat v rámci, jak při plnění běžných úkolů, tak i mimořádných zadání. Některé odborné činnosti mají i přesah do dalších sfér, např. státní správy.

Sbírku Polabského muzea se v roce 2023 podařilo obohatit o nákupy předmětů sbírkové povahy (financováno z investičního fondu Polabského muzea), a to o:

- 1) soubor 17 obrazů regionálních autorů (v ceně 33 700,- Kč)
- 2) obraz Ludvíka Kuby: Pramen Krupič (v ceně 9 600,- Kč)

Sbírka Polabského muzea byla dále rozšířena o darované předměty či soubory předmětů (celkem přiřazeno 65 přírůstkových čísel), které obohatily například výrazně podsbírku Vlastivědného muzea Nymburk, ale i další podsbírky.

Vedle správy sbírkového fondu, bylo pokračováno v digitalizaci zápisů z přírůstkových knih (I. stupeň evidence) a evidenčních zápisů (II. stupeň evidence) jednotlivých podsbírek do evidenčního programu ProMuzeum společnosti BACH. Takto bylo v průběhu roku převedeno do digitální evidence celkem **14 166** zápisů (8 956 zápisů I. stupně a 5 210 zápisů II. stupně). Následně jsou zápisy doplňovány

o obrazovou digitální podobu sbírkových předmětů, jako je skenováním 2D předmětů (dokumenty, fotografie) tak i 3D předmětů. K tomu dochází postupně u nově získaných předmětů či u předmětů archivní povahy, které se zpracovávají z hlediska badatelského. Vedle pořizování digitálních zápisů do vlastní databáze (BACH) bylo i v loňském roce provedeno zapsání dokumentů archivní povahy do archivní databáze PEVA, a to prostřednictvím spolupráce se SOKA Nymburk se sídlem Lysá nad Labem. Do této databáze byly nově zaneseny: Fond M. Nováková, Celonárodní výstavy 1891, 1895, 1908, OF Poděbrady.

Postupně bylo pokračováno v revizích sbírkových předmětů v jednotlivých podsbírkách, kdy byla současně prováděna fotografická dokumentace a lokalizace a fotografická dokumentace byla přidána k příslušným záznamu v databázi BACH. Současně jsou i případně aktualizovány a doplněny chybějící informace o předmětu (např. rozměry, datace). Při revizích dochází v případě potřeby i k přebalování uložených předmětů do odpovídajících obalových materiálů či do nových krabic.

V průběhu roku bylo zrevidováno 4 277 sbírkových předmětů a dalších 5 130 ks předmětů ze sbírky písemností, celkem tedy 9 407 ks.

Archeologická: 610 ks (z toho 300 ks keramika, 150 ks kovů, 160 ks kachlů)

Jiná – Vlastivědné muzeum Nymburk: 700 ks (fond sklo a porcelán, textil, nábytek, Hrabal)

Zoologie: 300 ks

Geologie: 880 ks

Výtvarné umění: 187 ks

Národopis: 1 600 ks evidovaných sbírkových předmětů (revize a nové uložení sbírek ručního zemědělského nářadí a zpracování produktů, oděvních doplňků, či kuchyňských strojků) a dalších 2 400 předmětů pomocné dokumentace sbírkového fondu.

Historická – archiv (sbírka písemností): 5 130 zkatalogizovaných archiválií (16 bm), 38 přírůstkových čísel (21 bm) - včetně záznamu v katalogu či přírůstkové knize, v rámci revize částečně provedena nová adjustace

Nezanedbatelnou činností odborných pracovníků bylo též vyřizování badatelských dotazů či rešerší, přípravou a realizací výstav a expozic. Začátkem roku 2023 byla dokončena expozice v Sadské a pokračovaly práce na přípravách expozice VM Nymburk (Mgr. Jana Kavánová, PhDr. Pavel Fojtík, Mgr. Andrej Lamprecht, Mgr. Tereza Machová, RNDr. Martin Šandera, Ph.D., PhDr. Jan Vinduška) a Hrabalova chata (Mgr. Jana Kavánová, PhDr. Pavel Fojtík, PhDr. Jan Vinduška). V souvislosti s pořízením úložných systémů v depozitářích pokračovala i práce při reorganizaci a ukládání sbírek v těchto depozitářích. Nově pak v závěru roku byl pro depozitář archeologie v CD Sadská pořízen nový mobilní regálový systém, s čímž bylo spojeno vystěhování tohoto prostoru a následně budou sbírky po revizích ukládány do nového, kapacitně mnohem prostornějšího a bezpečnějšího úložného systému.

Pracovní činnost muzejního archeologa (Mgr. Andrej Lamprecht, Mgr. Tereza Machová) je ještě rozšířena, vedle standardní muzejní práce, o úkony z oblasti státní památkové péče v oblasti archeologie – vydávání vyjádření ke stavebním činnostem, a hlavně provádění terénních archeologických výzkumů nebo dohledů při stavbách rodinných domků, při investorských stavebních akcích či průzkumy archeologických lokalit zasažených výstavbou. S touto odbornou činností je spojeno i doplňování informací z terénu do portálu Archeologického ústavu – Archeologická mapa.

Od jarních měsíců bylo jedním z hlavních úkolů vedení ZAV v průběhu archeologických prací při rekonstrukci budovy VM Nymburk, a hlavně archeologické práce při řešení založení objektu přístavby.

V roce 2023 bylo realizováno v oblasti archeologické činnosti mj. následující:

Počet terénních výzkumů nebo dohledů		Počet vyjádření	Počet dokončených náleзовých zpráv a zpráv pro investory	Počet nedokončených náleзовých zpráv a zpráv pro investory
Hrazené	Nehrazené			
4+1	17	24	1	11

Seznam realizovaných archeologických dohledů či výzkumu a jejich výsledek:

- Činěves – Chodníky v obci – úseky A1, A2, B, C, D (negativní); Mgr. A. Lamprecht
- Dymokury – chodníky (negativní); Mgr. A. Lamprecht
- Chotěšice – vodovod (negativní); Mgr. A. Lamprecht
- VM Nymburk – novověk, středověk, pravěk (Ha) – sídelní aktivity, kostrový hrob; Mgr. A. Lamprecht
- Terénní práce, dohled a dokumentace na výzkumu u rámci rekonstrukce VM Nymburk; Mgr. T. Machová

Činnost přírodovědce RNDr. Martina Šandery, Ph.D. je výrazně zaměřena na terénní výzkumy, z nichž následné výstupy a poznatky jsou využity v přednáškách, či při publikační činnosti. Průběžně získávaná data budou zpracována v budoucích publikacích a přednáškách. Výzkum se týkal hlavně sledování výskytu obojživelníků a plazů. Data o výskytu obojživelníků a plazů byla zapsána do Nálezové databáze ochrany přírody.

Publikační činnost Polabského muzea

PhDr. Pavel Fojtík:

- Záhadná sebevražda v hotelu Buchar roku 1916; In.: Poděbradský zpravodaj, číslo 6, 2023, str. 7
 ROZHOVOR: Jsou Poděbrady starší město než Nymburk? Nesmysl, říká historik Pavel Fojtík In.: Nymburský deník 17. června 2023.str. 1
 Bejvávalo – Milada Horáková a Sadská; In.: Sadské noviny, číslo 1, 2023, str. 5
 Bejvávalo – Učitel, malíř a fotograf – tři generace rodiny Vokounovy v Sadské; In.: Sadské noviny, číslo 2, 2023, str. 5
 Překvapení ve zvonici se náhodně objevilo po 100 letech; In.: Sadské noviny, číslo 3, 2023, str. 1 a 4.
 Nekrolog Karla Motyková – web Polabského muzea, říjen 2023
 Architekt Bóža Dvořák a jeho stopa v Polabí; In: Vlastivědné listy Pardubického kraje, číslo 1, 2023 str. 22-28.
 Uplynulo padesát let od smrti přeloučského architekta Antonína Mahna (1891-1973); In.: Přeloučský rošt, červen 2023, str. 32
 Text do knihy o Hrabalově chatě do knížky medailonků Bronislava Kuby z Kerska: Slavnosti sněženek III., která vyjde v roce 2024

PhDr. Jana Hrabětová:

Série 12 článků na různá národopisná témata pro *Noviny pro Poděbrady*
Rukopis knihy o Poděbradech

Mgr. Veronika Liptáková

Nymburský zpravodaj, 5/2023, Malíř Jan Vorlíček se dožívá 94 let.

Poděbradský zpravodaj 7/2003, rozhovor k probíhající výstavě Ludvíka Kuby: „Čím víc jsem ho poznávala, tím víc jsem se do něj zamilovala“.

PhDr. Hana Šídová:

Šedesát let v Polabském muzeu – Životní jubileum Jany Hrabětové, *Národopisný věstník* 2023/1

Konzervování a restaurování

Péče o sbírkový fond formou konzervování a restaurování včetně preventivní konzervace patří k poměrně důležitým činnostem péče o sbírky. Konzervování a restaurování zpravidla je realizováno vlastními silami, ale jsou případy, kdy je nutné na restaurování využít služeb a zkušeností specializovaných restaurátorů, případně konzervátorů.

Externě bylo v roce 2023 provedeno restaurování celkem 24 sbírkových předmětů (soubor 13 kreseb Ludvíka Kuby z Poděbradska, 2 akvarely od Antonína Mánesa, 2 akvarely V. Kramolína, a nábytek), které bylo i částečně hrazeno z programu ISO II/D (119 000,- Kč + kofinancování Středočeský kraj 56 680,- Kč). Dalších více jak 270 sbírkových předmětů bylo konzervováno, a to ať již pro využití v plánovaných expozicích, nebo do aktuálně připravovaných výstav a to vlastními silami konzervátorů Mgr. Terezou Machovou (zpravidla archeologické sbírky a umělecké předměty: Mechanické čištění dutého vývalku z laténského nánožníku (bez čísla), fotografická dokumentace původního stavu; Mechanické čištění BZ náramku P 17 059, fotografická dokumentace; Lepení železné přílby; mechanické čištění dř. sošek havířský kostelík 11 ks; Mechanické čištění části BZ nánožníku, desalinace; Mechanické čištění Bz ozdoby S 294/85; Konzervace bz nože z expozice Nymburk; Mechanické čištění sošek J. P. Dantána 47 ks; Čištění sošek Dantanorama čistící pastou 10 ks + mramorová socha „Jitřenky“) a Františkem Sýkorou a Petrem Lebduškou (předměty řemeslné a technické povahy – např. soubor domácích strojků pro připravovanou výstavu – více jak 200 předmětů).

Soubor nábytku, určený pro další prezentaci v připravovaných expozicích VM Nymburk a Hrabalova chata, před plánovanými restaurátorskými pracemi, také prošel procesem v radiační komoře ve Středočeském muzeu v Roztokách.

Dezinsekčním zásahem zvaným fumigace (dezinfekční zákrok proti skladištním škůdcům a dřevokaznému hmyzu), prošel v roce 2023 celý Centrální depozitář Sadská, a to jak v jarním, tak i podzimním období.

Standardně probíhal i monitoring stavu relativní vlhkosti a teploty (za pomoci přístrojů – datalogery), jak v expozicích, tak v depozitářích, což patří k dalším činnostem spojeným s preventivní konzervací. S touto činností souvisejí případná opatření na dodržování vhodných klimatických podmínek pro jednotlivé sbírkové předměty či soubory předmětů, jako je například následná instalace zvlhčovačů vzduchu v expozicích, nebo naopak odvlhčovačů (v roce 2023 pořízeny 2 ks), ale i za pomoci chemických absorbentů (např. jejich umístění do výstavních vitrín k regulaci optimální vlhkosti).

Knihovna Polabského muzea

Knihovna Polabského muzea, evidovaná podle knihovního zákona, evidovala ke konci roku 2023 na 36 264 knihovních jednotek (knihy a časopisy). Roční přírůstek knihovního fondu (knihy a časopisy) činil celkem 66 knihovních jednotek (nové knižní přírůstky jsou následně uveřejněny na webu Polabského muzea), za což byla vynaložena částka 20 618,- Kč (z toho předplatné periodik 3 933,- Kč a nákup knih 16 685,- Kč). Během roku se uskutečnilo celkem 106 výpůjček, a to jak zaměstnanci PM (86 absenčních výpůjček), kteří knihovnu využívají v rámci své odborné činnosti, tak také studenty a dalšími badateli (20 absenčních výpůjček), pro které je muzejní knihovna dostupným zdrojem informací. Ve druhém pololetí roku 2023 došlo také k instalaci nového knihovnického programu Tritius, který nahradil dosavadní program Clavius. Tritius je nástupce zastaralého systému Clavius a jedná se o plně webový kompletní knihovní systém.

Budovy ve správě Polabského muzea a jejich údržba a opravy, investice

Polabské muzeum v roce 2023 spravovalo celkem 35 objektů (4 jsou kulturní památky):

- 32 budov v majetku Středočeského kraje, z nichž jsou 3 kulturní památky (staročeská chalupa a dům z Oskořínku v areálu PNM Přerov nad Labem a bývalý špitál Kunhuta u hl. budovy Polabského muzea v Poděbradech). Z celkového počtu 32 objektů se 25 objektů nachází v areálu PNM Přerov nad Labem. Zbývající objekty jsou v Poděbradech (3), Nymburce (1), Sadské (2) a nově chata Bohumila Hrabala v Kersku (Hradištke u Sadské), a to včetně pozemků, mj. i lesních.
- 1 budovu pronajatou (synagoga Nymburk),
- 1 budovu v užívání (Muzeum B. Hrozného v Lysé nad Labem) – kulturní památka,
- 1 muzejní expozice v objektu jiného vlastníka (Památník krále Jiřího z Poděbrad – na zámku Poděbrady – kulturní památka – využívány 3 prostory na základě smlouvy o výpůjčce).

Tři stavební investiční akce Polabského muzea v roce 2023 jsou zmíněny u úvodu zprávy.

Na objektech a zařízeních ve správě Polabského muzea se prováděla běžná drobná údržba, či odstraňování provozních závad či závad vzniklých opotřebením. Koncem října 2023 byla identifikována neopravitelná závada plynového kotle v objektu Muzea B. Hrozného Lysá nad Labem. Závadu formou výměny neopravitelného kotle za nový, řešil majitel objektu město Lysá nad Labem. Realizace výměny proběhla díky městu v poměrně rychlém termínu.

V areálu PNM Přerov nad Labem probíhala standardní činnost na udržování objektů. Na základě odborných posudků dřevěných konstrukcí (z r. 2021) bylo v létě 2023 provedeno chemické ošetření celé konstrukce roubeného špýcharu z Mrzek.

V objektu Klášter v Poděbradech došlo k výměně dožilých dveří v přízemí objektu. Při revizi elektrických rozvodů v objektu bylo konstatováno, že se již jedná o havarijní stav a následně byly zahájeny činnosti vedoucí k nápravě. Fyzicky bude kompletně provedena nová elektroinstalace v objektu, a to s největší pravděpodobností v jarních měsících 2024. S touto akcí bude rekonstruována i stávající EZS a datové rozvody.

V rámci investic byla pořízena sestava mobilních policových regálů (v ceně 359 270,- Kč) k ukládání sbírkových předmětů v depozitáři archeologie v Centrálním depozitáři Sadská, čímž se výrazně zlepšily podmínky uložení a kapacita depozitárního prostoru.

K běžné údržbě patří i péče o zeleň – nejen travní porosty, ale i péče o stromy v areálech, a to na všech pracovištích (Poděbrady, Nymburk, Sadská, Přešov nad Labem a Lysá nad Labem a Kersko). Pozemky v Sadské a Kersku se nacházejí na lesních pozemcích.

Další důležitou kapitolou údržby je nezbytná péče o vozový park Polabského muzea, který v roce 2023 čítal 3 služební vozidla – ŠKODA RAPID, VW TRANSPORTER a ŠKODA FELICIA. Do této kategorie patří i údržba a opravy travních sekaček/traktorů a dalších strojů.

Nezanedbatelnou část financí bylo potřeba vyčlenit na revize vyhrazených zařízení (plynové kotle, spalínové cesty, tlakové nádoby, plynovody, elektrorozvody, hasicí přístroje a hydranty, EZS a EPS apod.), případně na opravy a odstranění zjištěných nedostatků a školení zaměstnanců.

Zpráva o činnosti Polabského muzea v roce 2023 byla zpracována na základě zpráv o činnosti za rok 2023 odborných pracovníků a vedoucích pracovišť a oddělení Polabského muzea (jednotlivé zprávy uloženy v PM).

V Poděbradech v únoru 2024

PhDr. Jan Vinduška
ředitel Polabského muzea, p. o.